

(คอลัมน์ระเบียบกฎหมาย วารสารก้านผู้ใหญ่นบ้าน)

ชนะเลือกตั้ง แต่ไม่ได้เป็นผู้ใหญ่นบ้าน... เพราะแจกเสื้อเป็นเหตุ สังเกตได้ !!

โดยนายปกครอง

เห็นชื่อเรื่อง... ก็พอจะทราบ่านายปกครองได้หยิบยืมคำนิยมในโลกออนไลน์มาใช้ เพราะข้อพิพาทที่คุ้ยกันวันนี้เกิดจากกรณี “แจกเสื้อเป็นเหตุ สังเกตได้” นั่นเองครับ

ในยุคสมัยปัจจุบันที่เชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ Covid-19 กำลังแพร่ระบาดอยู่นี้ เห็นทีจะไม่เป็นไปตามเพลงยุคเก่าที่ว่า “พอสองพันห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลิตีกลองประชุม ชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาประชุมที่บ้านผู้ใหญ่...” เพราะตอนนี้ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม งดการรวมตัวชุมนุม ซึ่งการประชุมต่าง ๆ ก็ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยจะใช้การประชุมออนไลน์ หรือการแจ้งให้ทราบด้วยการประกาศเสียงตามสายแทนการต้องมาพบปะหรือเจอตัวกัน

แต่ไม่ว่าจะยุคสมัยไหน... ผู้ใหญ่นบ้านก็ยังคงมีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของคนในชุมชน ซึ่งเมื่อตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านว่างลง นายอำเภอก็จะมีการประกาศหาให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ โดยการเลือกผู้ใหญ่บ้านจะต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หากมีผู้คัดค้าน นายอำเภอก็มีอำนาจที่จะดำเนินการสอบสวน และผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ใหญ่นบ้านพ้นจากตำแหน่งได้ครับ !

วันนี้... นายปกครองก็ได้นำเอาข้อพิพาทเกี่ยวกับกรณีที่ผู้คัดค้านว่าผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้าน ได้รับเลือกมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยกล่าวหาว่าผู้ที่ได้รับเลือกมานั้นได้แจกเสื้อที่พิมพ์ชื่อของตนเองให้แก่กลุ่มกลองยาวในหมู่บ้านซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน มาให้ศึกษากันครับ

เรื่องมีอยู่ว่า... นายอำเภอได้มีประกาศกำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ เพื่อแทนตำแหน่งที่ว่างลง ซึ่งผลปรากฏว่านายรวยได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้าน นายอำเภอจึงมีคำสั่งแต่งตั้งนายรวยเป็นผู้ใหญ่นบ้านและผู้ว่าราชการจังหวัดได้ออกหนังสือรับรองว่านายรวยได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้าน โดยก่อนที่จะมีการประกาศรับรองว่านายรวยได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้านนั้น นายบัวได้มีหนังสือร้องเรียนต่อนายอำเภอนายรวยได้นำเสื้อไปแจกจ่ายให้กับกลุ่มกลองยาวในหมู่บ้าน เพื่อให้ได้มาซึ่งการรับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้าน

นายอำเภอจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามกรณีร้องเรียนดังกล่าว โดยนายรวยได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ ขอมรับว่าได้มีการซื้อเสื้อเพื่อแจกจ่ายให้กับกลุ่มกลองยาวจริง แต่เป็นการมอบก่อนที่นายอำเภอจะมีประกาศเลือกผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา นายอำเภอได้มีหนังสือรายงานผลการสอบสวนกรณีดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้วได้มีคำสั่งให้นายรวยพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน นายรวยไม่เห็นด้วยจึงได้มีหนังสืออุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีหนังสือแจ้งนายรวยว่ากระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วให้ยกอุทธรณ์

นายรวยเห็นว่าคำสั่งที่ให้นายรวยพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากตนสนับสนุนเสื้อให้แก่กลุ่มกลองยาวโดยมีเจตนาเพียงที่จะช่วยเหลือหมู่บ้าน ไม่มีเจตนาที่จะจงใจให้ผู้รับเสื้อมาเลือกตนเป็นผู้ใหญ่นบ้าน และที่ให้การสนับสนุนเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีและตนให้การช่วยเหลือ

ชุมชนมาตลอด ซึ่งเป็นการจัดซื้อและมอบให้ก่อนที่นายอำเภอได้มีประกาศให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำสั่งที่ให้ตนพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและให้ผู้มีอำนาจดำเนินการแต่งตั้งให้ตนเข้ารับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านดังเดิม

คดีมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ฟ้องคดีที่ ๑) ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของกระทรวงมหาดไทย (ผู้ฟ้องคดีที่ ๒) ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่าผู้ฟ้องคดีให้การยอมรับต่อคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าได้ซื้อเสือไปแจกจ่ายให้กลุ่มกบฏยาบซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ จริง ซึ่งเสื่อดังกล่าวมีการพิมพ์ชื่อของผู้ฟ้องคดีไว้บนตัวเสือ โดยผู้ฟ้องคดีได้แย้งเกี่ยวกับวันที่มีการส่งมอบเสือให้กับกลุ่มกบฏยาบว่าเป็นการส่งมอบก่อนการประกาศให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

แต่จากการสอบพยานบุคคลประกอบไปด้วย นางสาว ซึ่งได้ให้ถ้อยคำว่า “ตนเป็นผู้รับเสือทั้ง ๑๔ ตัว แล้วนำไปมอบให้นายหล่อที่บ้านนายหล่อเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แต่ไม่ทราบว่านายหล่อมอบให้ใครบ้างและมอบให้กันเมื่อใด” นายหล่อ ให้ถ้อยคำว่า “ได้รับเสือกจากนางสาวเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และได้แจกจ่ายให้กับกลุ่มกบฏยาบเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕” นายหนึ่ง นายสอง นายสาม และนายสี่ ให้ถ้อยคำตรงกันว่า “ได้รับเสือกจากนายหล่อที่บ้านนายหล่อเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕” ประกอบกับภาพถ่ายรูปเสือที่มีชื่อผู้ฟ้องคดีติดอยู่ด้านหลังเสือที่ผู้ร้องระบุว่าถ่ายได้จากบ้านนายหล่อ กรณีจึงถือว่านางสาวและนายหล่อเป็นผู้แจกจ่ายเสือของผู้ฟ้องคดีให้แก่บุคคลในกลุ่มกบฏยาบแทนผู้ฟ้องคดี

เมื่อนายอำเภอได้มีประกาศลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ในวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ และต่อมานายหล่อนำเสือที่ผู้ฟ้องคดีจัดซื้อไปแจกจ่ายให้แก่บุคคลในกลุ่มกบฏยาบซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาระหว่างวันที่นายอำเภอประกาศให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน (วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕) ประกอบกับการพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นราษฎร หมู่ที่ ๕ ย่อมทราบดีว่าผู้ใหญ่บ้านคนเดิมจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อใด ซึ่งต่อมาผู้ฟ้องคดีก็ลงสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดียอมเล็งเห็นผลว่าการมอบเสือให้กลุ่มกบฏยาบในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการจงใจให้เลือกผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้าน

การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายด้วยการให้ทรัพย์สินเพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครผู้ใดผู้หนึ่งทำให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นการเลือกที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกอบกับข้อ ๘ (๑) ก. และข้อ ๑๐ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑

ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๘๖/๒๕๖๓)

คดีนี้... นับว่าเป็นอุทธรณ์สำหรับผู้ที่มีสิทธิ์เลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ที่จะต้องไม่ฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และจะต้องไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนหรืองดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครด้วยวิธีการจัดทำ ให้เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใดในช่วงเวลาระหว่างวันที่นายอำเภอประกาศให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านจนถึงวันเลือก เพราะจะทำให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจที่จะสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน

(ปริกษาคดีปกครองได้ที่ศาลด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)